

5.4.2023

Diaarinro VN/6457/2023

Ehdotus perinnebiotooppien kunnostukseen ja hoitoon vuosina 2020-2025 myönnettävästä tuesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Keskeinen sisältö

Ehdotuksella tehtäisiin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 2022/2472 (*jäljempänä maatalouden uusi ryhmäpoikkeusasetus*) edellyttämät tekniset muutokset perinnebiotooppien kunnostukseen ja hoitoon vuosina 2020-2025 myönnettävästä tuesta annettuun valtioneuvoston asetukseen (953/2020, jäljempänä *perinnebiotooppiasetus*). EU:n komission maatalouden uuden ryhmäpoikkeusasetuksen antamisen jälkeen kansalliset tukiohjelmat on saatettava sen mukaisiksi kuuden kuukauden kuluessa asetuksen voimaantulosta eli 1.7.2023 mennessä. Muutos tarkoittaisi käytännössä säädösviittausten tarkistamista neljässä perinnebiotooppiasetuksen pykälässä sekä yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen ja de minimis –asetukseen viittausten poistamista.

Ehdotettavat muutokset ovat välttämättömiä, jotta perinnebiotooppien kunnostukseen ja hoitoon tarkoitettua kansallista tukiohjelmaa voitaisiin jatkaa 30.6.2023 jälkeen.

1. Yleisperustelut

1.1. Tavoitteet

Perinnebiotoopit ovat perinteisen karjatalouden niitto- ja laidunkäytäntöjen muovaamia luontotyyppejä, joille on kehittynyt niille ominainen, monimuotoinen lajisto. Useimmat perinnebiotoopit tarvitsevat säilyäkseen jatkuvaa säännöllistä hoitoa, mikä erottaa ne useimmista muista luontotyypeistä. Perinnebiotoopit ovat kaikista luontotyypeistä lajistollisesti monimuotoisimpia luontotyyppejä. Luontotyyppien viimeisimmän uhanalaisuusarvioinnin (Suomen ympäristö 5/2018) mukaan lähes kaikki perinnebiotoopit arvioitiin erittäin uhanalaisiksi. Lisäksi niillä esiintyy 24 % kaikista uhanalaisista lajeista.

Kasvillisuuden umpeenkasvu on perinnebiotooppien pahin uhka. Umpeenkasvaneet perinnebiotoopit voidaan ennallistaa kunnostamalla, jonka jälkeen ne on syytä saattaa jatkuvan hoidon piiriin. Monet voimakkaastikin umpeenkasvaneet entiset perinnebiotoopit voidaan ennallistaa, sillä alkuperäisten niittykasvien siemenet voivat säilyä maaperän siemenpankissa vuosikymmenten ajan.

Perinnebiotooppien hoidon ja kunnostuksen tuella tavoitellaan luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämistä ja kehityksen kääntämistä elpymisuralle vuoteen 2030 mennessä Suomea sitovien kansainvälisten ja Euroopan unionin tavoitteiden mukaisesti.

1.2. Kansallinen ja EU:n lainsäädäntö

Luonnonsuojelulain (1096/1996, jäljempänä LSL) muutoksella (732/2020) lakiin lisättiin uusi 1 a luku ja muutettiin lain 6 §:n 2 momenttia. Uudessa *Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen* -luvussa säädetään luonnonsuojelulaissa tarkoitettujen luontotyyppien, lajien elinympäristöjen sekä luonnon- ja kulttuurimaisemien hoidon ja ennallistamisen toimenpiteiden tukemisesta valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen puitteissa. Luonnonsuojelulain luvun 1 a säännökset muodostavat säädösperustan valtioneuvoston asetuksen antamiselle siltä osin kuin niihin sisältyy asetuksenantovaltuuksia. Uuden luonnonsuojelulain (9/2023) tullessa voimaan 1. kesäkuuta 2023 sen 21 – 32 §:t korvaavat vanhan LSL:n 1 a luvun säännökset.

Perinnebiotooppiasetus on annettu LSL 1 a lukuun sisältyvien asetuksenantovaltuuksien nojalla. Perinnebiotooppiasetus on määräaikainen ja sitä sovelletaan vuosina 2020-2025. Asetuksen mukaisen tuen yleisenä tarkoituksena on edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja mahdollistaa nykyistä laajemmat mahdollisuudet kunnostaa ja hoitaa yksityismailla sijaitsevia luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä luontoarvoja.

Siltä osin kuin tuki kohdistuu yrityksen tai muun yhteisön taloudelliseen toimintaan, sovelletaan LSL:n säännösten ja perinnebiotooppiasetuksen lisäksi Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksiä. Voimassa olevan perinnebiotooppiasetuksen mukaista tukea myönnettäessä oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 702/2014 (jäljempänä *maatalouden vanha ryhmäpoikkeusasetus*) I ja II luku sekä 14 artikla, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 (*yleinen vanha ryhmäpoikkeusasetus*) artiklat 25 ja 36 taikka Euroopan unionin

toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annettu komission asetus (EU) N:o 1407/2013 (*vanha de minimis* –asetus).

Perinnebiotooppiasetukseen ehdotetaan tehtäväksi tekniset muutokset siten, että tukiohjelman yhtenä säädöserustana oleva maatalouden vanha ryhmäpoikkeusasetus korvattaisiin maatalouden uudella ryhmäpoikkeusasetuksella. Maatalouden uusi ryhmäpoikkeusasetus on julkaistu EU:n virallisessa lehdessä 21.12.2022 (EUVL 327/1) ja se on tullut voimaan 1.1.2023.

Perinnebiotoopit sijaitsevat jo syntytapansa vuoksi maatalousalueella. Tähänastinen soveltamiskäytäntö on osoittanut, että myönnetyn tuen mukaiset toimet ovat kohdentuneet kokonaisuudessaan vanhan maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalan piiriin kuuluville maatalousalueille, eivätkä *yleinen vanha ryhmäpoikkeusasetus* tai *vanha de minimis* –asetus ole tulleet lainkaan sovellettavaksi. Tästä syystä perinnebiotooppiasetukseen sisältyvät viittaukset yleiseen vanhaan ryhmäpoikkeusasetukseen ja vanhaan *de minimis* –asetukseen ehdotetaan poistettavaksi.

Maatalouden vanhan ryhmäpoikkeusasetuksen artiklassa 4 säädetään, että asetusta ei sovelleta yksittäiseen tukeen, jonka bruttoavustusekvivalentti ylittää kyseisen artiklan kynnysarvot. Artiklan 4 kohdan 1 alakohdan a) mukaan tämä kynnysarvo yritystä ja yksittäistä investointihanketta kohden on 500 000 euroa. Tämä kynnysarvo on uudessa maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksessa noussut 600 000 euroon. Tällä muutoksella ei perinnebiotooppiasetuksen osalta ole käytännössä merkitystä, koska asetuksen perusteella tehdyt yksittäiset tukipäätökset ovat olleet enimmillään alle 40 000 euroa.

1.3. Perinnebiotooppituen muodot

Luonnonsuojelulaki ja perinnebiotooppiasetus muodostavat tukijärjestelmän, jonka puitteissa voidaan tehostaa luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon toimeenpanoa luonnonsuojelulain soveltamisalan puitteissa. Perinnebiotooppituen muotoja ovat tavarana ja palveluna osoitettu tuki. Palveluilla tarkoitetaan elinympäristöjen ja luontotyyppien hoito- ja ennallistamistoimia, kuten niittoa, puiden raivausta ja laidunnuksen järjestämistä, ja tavaroilla esimerkiksi tarvittavia aitaamistarvikkeita.

Lisätietoja tuesta perinnebiotooppien kunnostukseen on saatavilla ELY-keskuksen verkkosivuilla osoitteessa: [Luonnonsuojelulain tuki perinnebiotooppien kunnostukseen ja hoitoon - ely - ELY-keskus](#).

1.4. Keskeiset ehdotukset ja säädöserusta

Perinnebiotooppiasetuksen 2 §:n 1 momenttiin, 6 §:n 3 momenttiin, 7 §:n 2 momenttiin ja 8 §:n 1 momenttiin päivitetäisiin viittaukset maatalouden uuteen ryhmäpoikkeusasetukseen. Lisäksi 2 §:n 1 ja 2 momentista, 5 §:n 3 momentista, 6 §:n 3 momentista, 7 §:n 2 momentista ja 8 §:n 3 momentista poistettaisiin viittaukset yleiseen vanhaan ryhmäpoikkeusasetukseen ja vanhaan *de minimis* -asetukseen. Muutosasetus annettaisiin LSL:n 6 c §:n asetuksenantovaltuuden nojalla.

1.5. Asetusmuutoksen lisäksi tarvittavat hallinnolliset toimet

Tuen ilmoittamisen kynnysarvo laskee

Nykyisin maatalouden vanhan ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaan tuen julkaisemisen kynnysarvo on 60.000 euroa. Näitä kynnysarvojen ylittäviä tukipäätöksiä on ollut tähän mennessä sängen vähän.

Maatalouden uuden ryhmäpoikkeusasetuksen artiklassa 9 säädetään julkaisemisesta ja tiedottamisesta. Sen 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava tietojen julkaiseminen komission avoimuusmoduulissa tai kattavalla valtiontukisivustolla kansallisella tai alueellisella tasolla muun muassa liitteessä III tarkoitettusta kustakin yksittäisestä tuesta, jonka suuruus ylittää 10 000 euroa, kun kyseessä ovat maatalouden alkutuotannon alalla toimivat tuensaajat. Lisäksi kohdassa säädetään, että tiedot on julkaistava kuuden kuukauden kuluessa tuen myöntämispäivästä.

Maatalouden uuden ryhmäpoikkeusasetuksen mukainen kynnysarvo tuen julkaisemiseen siten alenee nykyisestä merkittävästi. Alueellisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on julkaistava säännöksen nojalla kaikki 10 000 euroa ylittävät tuet, joita vuonna 2021 myönnettyistä taloudelliseen toimintaan eli maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan kuuluvista tuista oli yli puolet. Lukumääräisesti näitä artiklan rajat ylittäviä tukia arvioidaan vuosittain olevan muutama kymmenen. Näin ollen kynnysarvon alenemisesta aiheutuu jonkin verran lisää hallinnollista taakkaa, kun artiklan mukaisesti julkaistavien tukien lukumäärä kasvaa.

1.6. Esityksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Perinnebiotoopin kertaluontoisen kunnostuksen kustannukset on arvioitu olevan keskimäärin noin 1000 €/ha. Helmi-ohjelman tavoitteena olisi kunnostaa perinnebiotooppeja keskimäärin 2600 hehtaaria vuodessa, mikä tarkoittaisi vuosittaista noin 2,6 miljoonan euron kuluja. Perinnebiotoopin hoidon kustannuksiksi voidaan arvioida keskimäärin noin 500 euroa/ha. Kunnostuksen ja hoidon valtiolle aiheutuvat kustannukset vaihtelevat kuitenkin huomattavasti hakemusten tai suostumusten määrästä, kohteesta ja käytettävästä kunnostus- tai hoitomenetelmästä riippuen, mistä johtuen taloudellisia vaikutuksia on hankala arvioida etukäteen.

Perinnebiotooppien kunnostukseen ja hoitoon vuosina 2020-2025 annetun valtioneuvoston asetuksen nojalla myönnettäviin tukiin on käytetty loppuvuodesta 2021 vuoden 2022 loppuun asti yhteensä 1,1 M€. Vuonna 2022 asetuksen mukaisesti toimiin käytettiin 1,25 M€. Vuonna 2023 ELY-keskuksille on osoitettu määrärahaa asetuksen mukaisesti tukitoimiin 2,35 M€. Tulevina vuosina määrärahojen osoittaminen riippuu seuraavan hallituksen sitoutumisesta Helmi-ohjelman periaatepäätökseen ja sen rahoittamiseen. Tuen rahoitus maksetaan ympäristöministeriön momentilta 35.10.21.

Ehdotetusta muutoksesta ei aiheudu muutoksia yllä esitettyihin tietoihin.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Tuen ilmoittamisen kynnysarvon laskemisesta aiheutuu vähäistä lisätyötä ELY-keskuksissa. Lisätyö koostuu lukumääräisesti kasvavan tukipäätösten julkaisemisesta. Julkaisemista edellyttäviä päätöksiä tulee olemaan muutamia kymmeniä, minkä takia julkaisemiseen liittyvän työmäärän arvioidaan olevan vähäinen, eikä tukien julkaisemista aiheutuva työ edellytä lisäresursseja. Julkaiseminen edellyttää tietojen keräämistä kahdesti vuodessa tai julkaistavien tietojen syöttämistä yksittäisen päätöksen jälkeen valitusta toimintatavasta riippuen.

1.7. Asian valmistelu

Perusvalmistelu

Asia on valmisteltu ympäristöministeriössä. Valmistelun aikana on oltu yhteydessä valtiovarainministeriöön ja maa- ja metsätalousministeriöön.

Lausuntokierros

Asetusehdotus ja siihen liittyvä perustelumuistio ovat olleet lausunnolla xx.x.-xx.x.2023 verkkopalvelussa www.lausuntopalvelu.fi. Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: [täydentyy].

Annetut lausunnot ja lausuntoyhteenveto ovat lausuntokierroksen jälkeen saatavilla valtioneuvoston internetsivulla tunnuksella XXXXX.

Lausunnon antoivat seuraavat tahot: [Täydentyy]

Lausunnoissa esiin tuotuja keskeisiä asetukseen liittyviä näkökohtia ovat muun muassa seuraavat seikat: [täydentyy]

Lausuntojen perusteella tehdyt muutokset [täydentyy]

1.8. Voimaantulo

Asetusmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan x.x.2023.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

2 §. *Euroopan unionin lainsäädännön soveltaminen.* Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos. Säännökseen päivitetäisiin EU:n maatalouden uuden ryhmäpoikkeusasetuksen nimi ja säädösnumero sekä poistettaisiin viittaukset yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen ja de minimis -asetukseen.

Pykälän 2 momentista poistettaisiin viittaus yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen.

5 §. *Tukihakemuksen sisältövaatimukset.* Pykälän 3 momentti kumottaisiin, koska asetukseen sisältyvät viittaukset yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen poistettaisiin.

6 §. *Tuen myöntämisen edellytykset ja rajoitukset.* Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos. Säännöksen viittaus artiklan 2 kohtaan 14 muutettaisiin viittaukseksi maatalouden uuden ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan kohtaan 59, jossa säädetään vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmästä. Lisäksi poistettaisiin viittaus yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen.

7 §. *Tuen laskentaperuste ja määrä.* Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos. Pykälän 2 momentin viittaus maatalouden uuden ryhmäpoikkeusasetuksen 7 artiklan 1-6 kohtiin muutettaisiin viittaukseksi 7 artiklan kohtiin 1-5. Artiklassa 7 säädetään tukipäätöksen sisältövaatimuksesta, jonka mukaan tuen enimmäismäärää koskeva tieto tulee sisällyttää siihen. Tuen laskemisessa käytettävät luvut tulee ilmaista 7 artiklan mukaisesti. Lisäksi poistettaisiin viittaus yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen.

8 §. Ilmoitus- ja säilytysvelvollisuus. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos. Viittaus maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen 12 artiklaan muutettaisiin viittaukseksi maatalouden uuden ryhmäpoikkeusasetuksen 11 artiklaan.

Pykälän 3 momentti kumottaisiin, koska asetukseen sisältyvät viittaukset yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen ja vanhaan de minimis –asetukseen poistettaisiin.

Voimaantulosäännös. Asetusmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan x päivänä xxkuuta 2023.